

Granskning av regionens visselblåsarfunktion

A decorative graphic on the left side of the page. It consists of a large blue triangle pointing right, followed by a series of smaller triangles in light grey, green, and blue, creating a sense of movement or a path.

Rapport

Region Västerbotten

2026-03-20

Antal sidor 15

1 INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Sammanfattning	3
2	Bakgrund	5
3	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	5
3.1	<i>Avgränsning och Definitioner</i>	5
4	Revisionskriterier	6
5	Metod	7
6	Resultat av granskningen	8
6.1	<i>Region Västerbottens regelverk avseende hantering av visselblåsaranmälningar</i>	8
6.2	<i>Genomlysning av hantering av visselblåsaranmälan</i>	8
6.3	<i>Beaktande av risker</i>	13
7	Samlad bedömning och rekommendationer	15

1 SAMMANFATTNING

Azets Revision & Rådgivning har av Region Västerbottens revisorer fått i uppdrag att granska hanteringen av en inkommen visselblåsaranmälan.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om regionstyrelsen säkerställt att utredningen av visselblåsaranmälan genomförts på tillfredsställande sätt.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att regionstyrelsen inte säkerställt att utredning genomförts på ett tillfredsställande sätt.

Enligt vår bedömning har hanteringen av visselblåsaranmälan varken följt tillämplig lagstiftning eller regionens interna styrdokument. Avsteg har gjorts i flera avseenden där de väsentligaste utgörs av brister i hur anmälan har dokumenterats och bedömts, i underlåtelse att tillse en objektiv och oberoende handläggning samt i att den aktuella visselblåsaranmälan har delats till verksamhetsföreträdare.

I visselblåsaranmälan påtalades avsteg från regionens interna styrdokument och processer, samt eventuell risk för begångna oegentligheter. Enligt regionens regelverk ska sådana avsteg bedömas som visselblåsaranmälningar som ska utredas. Den ansvariga granskningsgruppen bedömde att anmälan inte skulle utredas – ett ställningstagande som uteslutande baserades på information som gavs direkt från en verksamhetsföreträdare med ledande ställning inom den verksamhet som omfattades av visselblåsaranmälan. Detta, liksom centrala uppgifter om hur anmälan handlagts, har förmedlats muntligt till oss eftersom det i stora delar saknas dokumentation från handlägningsprocessen. Vi kan sålunda inte följa ärendets behöriga gång fullt ut, och därmed heller inte säkerställa att ärendet hanterats rättssäkert.

Utifrån vad som framkommit under denna granskning är vår bedömning att regionstyrelsen inte tillsett en oberoende och objektiv utredning genomförts, eller att de visselblåsta riskerna utretts innan ärendet stängdes i december 2025.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

Nej Endast delvis I allt väsentligt Ja



Revisionsfråga	Bedömning
Har regionstyrelsen säkerställt att genomförd utredning följt lagstiftning och interna regler och rutiner i genomförd visselblåsarutredning?	Nej
Har regionstyrelsen säkerställt en objektiv och oberoende utredning?	Nej
Har utredningen på ett tillfredsställande sätt belyst de risker som uppmärksammats i ärendet?	Nej
Finns utifrån utredningens genomförande behov av ytterligare utredning?	Ja

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi regionstyrelsen att:

- Säkerställa att interna styrdokument är aktuella och uppdaterade.
- Säkerställa att interna styrdokument följs.
- Se över arbetssätt och metoder, inklusive systemstöd, för att säkerställa en rättssäker och transparent handläggning av visselblåsaranmälningar.
- Säkerställa att sekretesskydd upprätthålls i ärendehandläggning.
- Utvärdera granskningsgruppens oberoende ställning i förhållande till övriga regionen.
- Säkerställa att en oberoende utredning genomförs av den aktuella visselblåsaranmälan där samtliga risker som ingår i anmälan utreds samt snarast vidta de ytterligare åtgärder som bedöms nödvändiga.

2 BAKGRUND

Azets Revision & Rådgivning har av Region Västerbottens revisorer fått i uppdrag att granska genomförd utredning i ett visselblåsarärende i regionen. Uppdraget är en uppkommen revision för granskningen avseende år 2025.

I Region Västerbotten finns en visselblåsartjänst till vilken allvarliga missförhållanden som ekonomisk brottslighet, korruption, mutor, miljöbrott eller säkerhetsrisker som rör liv och hälsa kan rapporteras.

Region Västerbottens visselblåsartjänst kan användas av både medarbetare, privatpersoner, företag eller andra samarbetspartner som vill uppmärksamma Region Västerbotten om misstänkta oegentligheter eller brott som begås inom eller mot regionens verksamheter. Den som rapporterar är skyddad från alla former av repressalier från Region Västerbotten kopplat till det som rapporteras.

Revisionen har i ett ärende uppmärksammat risk för att genomförd utredning inom ramen för visselblåsartjänsten inte har genomförts i enlighet med lagstiftning och interna riktlinjer och rutiner. Därför har revisorerna beslutat att genomföra en granskning av om regionstyrelsen säkerställt att utredningen genomförts på ett tillfredsställande sätt.

3 SYFTE, REVISIONSFRÅGOR OCH AVGRÄNSNING

Granskningen syftar till att bedöma om regionstyrelsen säkerställt att utredning av visselblåsarärendet genomförts på ett tillfredsställande sätt.

Granskningen avser besvara följande revisionsfrågor:

- Har regionstyrelsen säkerställt att genomförd utredning följt lagstiftning och interna regler och rutiner i genomförd visselblåsarutredning?
- Har regionstyrelsen säkerställt en objektiv och oberoende utredning?
- Har utredningen på ett tillfredsställande sätt belyst de risker som uppmärksammats i ärendet?
- Finns utifrån utredningens genomförande behov av ytterligare utredning?

3.1 AVGRÄNSNING OCH DEFINITIONER

Granskningen har avgränsats till handläggningen av en visselblåsaranmälan för vilken revisorerna identifierat risk.

Granskningen har avsett regionstyrelsens ansvar för regionens visselblåsarfunktion. Granskningen har inte syftat till att utreda misstanke om oegentligheter.

I rapporten används de benämningar som Region Västerbotten använder i sina styrande dokument. Dessa benämningar skiljer sig från dem som används i lagstiftningen.

Följande begrepp syftar därvid till samma person och/eller företeelse:

- Rapportörande person¹ = anmälare/visselblåsaranmälare²

4 REVISIONSKRITERIER

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- 6 kap. 6 § kommunallagen (2017:725), KL
- **Av 5 kap.2, 5–8, 10 §§ Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden, visselblåsarlagen**, av dessa bestämmelser framgår bland annat skyldigheten att det ska finnas rapporteringskanaler för visselblåsarärenden vid mer än 50 arbetstagare. Det är verksamhetsutövaren som ska utse oberoende och självständiga personer/enheter att ta emot rapporter och ha kontakt med rapportörande personer, följa upp det som rapporterats samt lämna återkoppling om uppföljningen till rapportörande personer. De interna kanalerna ska skriftligen dokumenteras och förfarandena exempelvis hur rapporter tas emot, hur utredning och återkoppling sker samt vilka enheter/personer som är ansvariga, dessa beskrivningar ska vara detaljerade. Kanalerna ska utformas så rapportering kan ske skriftligt, muntligt eller genom fysiskt möte inom skälig tid. Bekräftelse att anmälan är mottagen ska lämnas inom sju dagar om inte exempelvis anmälaren av sagt sig bekräftelse. Rapportören ska även få återkoppling i skälig utsträckning om de åtgärder som vidtagits av rapporten och skälen för detta inom tre månader. Därtill ska tydlig och tillgänglig information lämnas om hur rapportering ska göras via kanalerna, hur rapportering ska till behöriga myndigheter via de externa rapporteringskanalerna samt meddelarfrihet och anskaffarfrihet i verksamheter där det är aktuellt om efterforskningsförbud eller repressalieförbud
- Ur förarbeten till visselblåsarlagen, **prop. 2020/21:193 s 149**, framgår att verksamhetsutövaren har att säkerställa att de som hanterar de interna rapporteringskanalerna och förfarandena är oberoende och självständiga.
- Enligt **5 § Förvaltningslagen (2017:900), FL**, framgår att en myndighet i sin verksamhet ska vara saklig och opartisk.
- **Av 16–18 §§ FL** framgår bland annat att den som för en myndighets räkning tar del i handläggningen på ett sätt som kan påverka myndighetens beslut i ärendet är jävig om hon/han eller någon närstående är part i ärendet eller kan antas bli påverkad av beslutet i en inte oväsentlig utsträckning eller om det finns någon annan särskild omständighet som gör att hans eller hennes opartiskhet i ärendet kan ifrågasättas. Den som är jävig från inte heller delta i handläggningen av ärendet. Personen själv är skyldig att anmäla jäv till myndigheten om det finns en omständighet som kan antas att personen är jävig.
- Enligt **32 kap. 3 b § offentlighet- och sekretesslagen (2009:400), OSL**, framgår att sekretess gäller för utredning av rapporter om missförhållanden för personer som rapporterat om missförhållanden samt personalärende hos myndighet vid avsked, uppsägning och meddelande om disciplinpåföljd eller likande som har sin grund i en visselblåsaranmälan.

¹ Nomenklatur enligt lagstiftningen

² Nomenklatur enligt regionens styrande dokument

Sekretessen gäller som ett skydd för den rapporterade personens identitet samt uppgift som kan avslöja identiteten på annan enskild utan att denne lider skada eller men.

5 METOD

Granskningen har genomförts genom:

- Dokumentstudier av Region Västerbottens rutin och riktlinje avseende visselblåsaranmälningar och tillhörande underlag rörande den granskade visselblåsaranmälan.
- Intervjuer har genomförts med visselblåsarfunktionens granskningsgrupp.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.



Rapporten har sakgranskats av de intervjuade genom uppföljning av iakttagelser från intervjuer

6 RESULTAT AV GRANSKNINGEN

6.1 REGION VÄSTERBOTTENS REGELVERK AVSEENDE HANTERING AV VISSSELBLÅSARANMÄLNINGAR

6.1.1 Interna styrande dokument

Region Västerbotten har två styrande dokument för hantering av visselblåsaránmälningar, Riktlinje för visselblåsarfunktion samt en Rutin för handläggning av visselblåsarärenden. De styrande dokumenten är daterade med giltighetstid till och med 2024-03-01 (riktlinjen) respektive 2024-05-25 (rutinen). De är fastställda av namngiven person, personens funktion framgår ej.

Riktlinjen reglerar en visselblåsaránmälans olika faser – det vill säga mottagning av anmälan, bedömning, utredning och rapportering. Rutinen reglerar hur handläggningen av en anmälan ska genomföras med stöd av IT-systemet. Båda styrdokument kan tillsammans liknas vid en processbeskrivning som reglerar dels ansvar och roller för handläggningsprocessen, dels hur denna ska genomföras.

I denna rapport redovisas relevanta delar av regelverket under respektive avsnitt i rapporten.

6.2 GENOMLYSNING AV HANTERING AV VISSSELBLÅSARANMÄLAN

Dispositionen i rapportkapitlet följer den process för visselblåsarärenden som anges av Region Västerbottens styrdokument för visselblåsarfunktionen med tillhörande iakttagelser per avsnitt i följande ordning:

- Mottagning av visselblåsaránmälán
- Utredning av visselblåsaránmälán
- Rapportering/arkivering av visselblåsaránmälán

Rapportkapitlet avslutas med en samlad bedömning av hanteringen av hela handläggningsprocessen för aktuell anmälan.

6.2.1 Mottagning av visselblåsaránmälán enligt styrande dokument

Enligt interna styrdokument för visselblåsaránmälningar ska ett mottaget ärende rapporteras till regiondirektör samt bedömas av en granskningsgrupp. Gruppen ska bestå av direktör för ledningsstaben som tillika är ordförande för gruppen, administratör/handläggare, regionjurist och HR-strateg. Gruppens ordförande ansvarar för registrering och diarieföring av ärenden medan hela granskningsgruppen svarar för att ärenden utreds på ett fakтамässigt sätt.

Den initiala bedömningen som görs i mottagningsskedet ska avse om anmälan ska utredas som ett faktiskt visselblåsarärende, och om den i sådana fall kräver utredning av extern part eller kan hanteras inom regionen. Bedömning ska föregås av en jävsbedömning om granskningsgruppens företrädare är opartiska. Företrädare för vilka jävssituation föreligger tas bort från bedömningen. Bedöms hela granskningsgruppen vara jävig ska extern part utreda ärendet.

Inkomna anmälningar ska hanteras löpande på så vis att inrapportering av anmälningar styr när gruppen träffas, enligt rutinen. De aktiviteter som görs av granskningsgruppen i mottagarskedet ska registreras i visselblåsarssystemet. Från det datum som ärendet registrerats har visselblåsarfunktionen tre månader på sig att återkoppla till visselblåsaren.

6.2.2 Mottagning av aktuell visselblåsaranmälan

Anmälan inkom anonymt genom Region Västerbottens via visselblåsarfunktionen och registrerades i visselblåsarssystemet per 2025-11-23. Bekräftelse på att anmälan inkommit skickades samma dag.

Av ärendedokumentation i visselblåsarssystemet framgår att aktuell anmälan tilldelades ordförande för granskningsgruppen och att ärendets tidsfrist löpte ut 2026-02-23. Anmälan omfattade sex bilagor i form av dokumentation i syfte att styrka den visselblåsta angelägenheten.

Enligt uppgift höll granskningsgruppen ett internt möte 2025-11-25 som sedan tidigare var inbokat. Hela granskningsgruppen deltog vid mötet där samtal fördes som avsåg hur den aktuella anmälan skulle bedömas. Deltagare vid mötet var direktör för ledningsstaben (tillika ordförande), regionjurist och HR-strateg. Funktionen administratör/handläggare ingår enligt intervjuer inte i granskningsgruppen. Det har uppgetts i samband med vår granskning att någon uttalad jävsprövning av granskningsgruppens medlemmar inte skedde. Rutinen är att gruppens medlemmar själva ansvarar för att kommunicera om en jävskonflikt föreligger utan att detta behöver lyftas till en jävsprövning. I anslutning till den aktuella anmälan lyftes inte något jävsförhållande. De intervjuade uppger att jävsprövning endast lyfts då jäv föreligger.

Samtliga av de ovan redovisade momenten har återberättats muntligt. För den aktuella anmälan framgår inte av ärendedokumentationen i visselblåsarssystemet några dokumenterade uppgifter om det initiala mottagningsmötet med granskningsgruppen.

Även hur den faktiska mottagningsprocessen brukar gå till har redovisats muntligt för oss i samband med vår granskning. Denna startar, precis som i fallet med den för granskningsgruppen ingående visselblåsaranmälan, med att granskningsgruppens medlemmar får ett automatgenererat systemmeddelande då en visselblåsaranmälan inkommer i systemet. Gruppen samlas en gång per månad för att ta ställning till de visselblåsaranmälningar som inkommit sedan senaste mötet. Mötesfrekvensen bedöms av de intervjuade som ändamålsenlig sett till att granskningsgruppen har en tidsfrist om tre månader att återkoppla bedömningen av anmälan till visselblåsaren.

Sammanfattande iakttagelser

Mottagningen av visselblåsaranmälan avviker i förhållande till vad som stipuleras i regionens interna regelverk i följande avseenden:

- En av de funktioner som ska ingå i granskningsgruppen har inte tillsatts.
- Granskningsgruppens medlemmar gjorde ingen jävsprövning inför utredning av anmälan i vår granskning.
- Dokumentation av granskningsgruppens initiala mottagningsmöte saknas i visselblåsarssystemet.

6.2.3 Utredning av visselblåsaranmälan enligt styrande dokument

Av styrdokumentet framgår att mottagningsgruppen i ett första skede ska bedöma om visselblåsaranmälan ska utredas som ett visselblåsarärende. Vad som är att betrakta som ett visselblåsarärende beskrivs i riktlinjen genom olika exempel på anmälningsgrunder. Detta kan avse oegentligheter, allvarliga avsteg från regionens styrdokument liksom miljöbrott och säkerhetsrisker.

Vidare framgår att granskningsgruppen kan kontakta personer utanför gruppen för inhämtning av information, vilket ska ske via telefon eller under ett möte. Sådan kommunikation och

dokumentation ska sparas i visselblåsarssystemet, varvid styrdokumentet understryker att dokumentation inte ska sparas på någon annan plats. Regelverket förtydligar att anmälningar inte ska utredas av en person som är berörd av eller inblandad i ärendet. Om anmälan avser direktörer eller förvaltningschefer ska extern part alltid genomföra utredningen. Vidare framgår att anmälningar inte kan utredas om de inte innehåller tillräckligt mycket information. Tidsfristen för insamling av kompletterande information regleras till en månad varpå ärendet avslutas och visselblåsaranmälan kontaktas.

I de fall en visselblåsaranmälan indikerar förekomst av oegentligheter är det upp till mottagningsgruppen att besluta om vidare åtgärder. Vid misstanke om att regionen utsatts för brott ska polisanmälan göras. Rör misstanken att enskild har utsatts för brott ska bedömning om polisanmälan göras från fall till fall.

Samma system till vilket anmälan inrapporteras används för dokumentation. I systemet finns även en funktion för kommunikation med anmälan. Om anmälan är anonym, kan den även kontaktas via systemet för att tillfrågas om ytterligare uppgifter om anmälningsunderlaget inte innehåller tillräckligt mycket information. Härvid framgår att anmälningar ska avslutas om de efter en månads tid fortsatt är ofullständiga.

6.2.4 Utredning av aktuell visselblåsaranmälan

Studium av den aktuella visselblåsaranmälan visar att påtalade avvikelser avser bristande efterlevnad till fastställda interna processer och riktlinjer. Den aktuella anmälan indikerar även att eventuella oegentligheter kan ha begåtts. Enligt intervju betraktade granskningsgruppen anmälningsunderlaget som ofullständigt. Ytterligare information behövdes för att gruppen skulle kunna avgöra om anmälan var att betrakta som ett visselblåsarärende. Dokumenterad e-postkorrespondens visar att granskningsgruppens ordförande kontaktade den högst ansvariga chefen för den verksamhet som visselblåsaranmälan avsåg per 2025-11-25. I e-postmeddelandet har visselblåsaranmälan vidarebefordrats. Utöver anmälan finns ingen information om syftet med e-postmeddelandet eller vilken återkoppling som förväntades. Den informationen uppges ha förmedlats muntligt av granskningsgruppens ordförande, som var den från gruppen som uppdrogs att inhämta ytterligare information om innehållet i anmälan. E-postkorrespondensen har inte sparats i visselblåsarssystemet, utan har tillhandahållits separat.

E-postkorrespondensen visar att den högst ansvariga chefen i sin tur vidarebefordrade anmälan till en ansvarig företrädare för den verksamhet som pekas ut i den aktuella visselblåsaranmälan. Detta skedde dagen därpå 2025-11-26. Verksamhetsföreträdaren återkopplade per 2025-12-01 med en informationsskrivelse till den högst ansvariga chefen, vilken skickades till granskningsgruppens ordförande per 2025-12-02. I informationsskrivelsen ger verksamhetsföreträdaren bakgrund och förklaring till de avvikelser som påtalats i visselblåsaranmälan. I det e-postmeddelande som den högst ansvariga chefen skickade till granskningsgruppens ordförande per 2025-12-02, där informationsskrivelsen är bilagd, framhöll den högst ansvariga chefen att åtgärder vidtagits för att eliminera framtida avvikelser av liknande slag samt att avvikelserna från ordinarie processer var ett medvetet beslut utifrån rådande omständigheter.

Granskningsgruppen höll ett möte per 2025-12-16 där informationen från ansvarig verksamhetsföreträdare beaktades. Informationsskrivelsen från verksamhetsföreträdaren föredrogs muntligt av granskningsgruppens ordförande. Mötet utmynnade i ett ställningstagande om att

visselblåsaranmälan inte skulle utredas som ett visselblåsarärende. Varken möteshändelsen eller bakgrund till beslutet har dokumenterats i anmälan i visselblåsarsystemet. Den motivering till ställningstagandet som förmedlas till oss är att granskningsgruppen ansåg att verksamhetsföreträdaren framfört valida förklaringar till de visselblåsta avvikelserna, liksom att de förebyggande åtgärder som angavs av den högst ansvariga chefen sågs som tillräckliga. Vid mötet med granskningsgruppen uppges att det inte gjordes någon värdering av att informationsskrivelsen författades av en funktion med ansvar för den verksamhet inom vilken de påstådda avvikelserna uppstått. Granskningsgruppens medlemmar såg det snarare som trovärdigt att informationen kom från en person med god verksamhetskänedom (verksamhetsföreträdaren) och även hade förankrats hos den högst ansvariga chefen.

På ett övergripande plan framförs att granskningsgruppen vid två tillfällen sett anledning att anlita oberoende utredare för att utreda visselblåsaranmälningar. Vid alla andra tillfällen har regionens egna resurser, det vill säga de resurser som ska utreda ett visselblåsarärende, bedömts vara oberoende. Genomförda intervjuer ger ingen tydlig bild av hur anmälningar ska bedömas – vilka underlag som ska beaktas eller vilka metoder och analysmoment som ska inkluderas i en systematisk bedömningsprocess. Den enda konkreta bedömningsgrund som nämns är allvarlighetsgrad – visselblåses till exempel misstänkt korruption ska det bedömas som ett visselblåsarärende. I samband med faktakontroll uppges att granskningsgruppen ska se över dokumentationen kopplade till enskilda ärenden, men att det är viktigt att bedömningsprocessen är flexibel och anpassas utifrån varje enskilt ärende.

Sammanfattande iakttagelser

Det finns följande brister i utredningen av aktuell visselblåsaranmälan i förhållande till vad som stipuleras av regionens interna styrande dokument:

- Dokumentation om inhämtande av information saknas i ärendet visselblåsarsystemet.
- De avvikelser som påtalades i den aktuella visselblåsaranmälan avser bristande efterlevnad av interna styrdokument och processer, samt indikerar att oegentligheter kan ha förekommit. Enligt regionens regelverk är det företeelser som ska utredas.
- Information om den visselblåsta angelägenheten inhämtades från en verksamhetsföreträdare som har en ledande ställning för den visselblåsta verksamheten. Verksamhetsföreträdaren är därmed både direkt berörd av och involverad i den verksamhet som anmälan avser.
- Det bör härmed ifrågasättas om bedömningen av visselblåsaranmälan gjorts på oberoende och objektiva grunder.
- Någon riskanalys skedde inte avseende åtgärden att kontakta högsta ansvariga chef för verksamheten. Några instruktioner till högsta ansvariga chef lämnades inte i samband med att denne fick tillgång till den aktuella anmälan. Anmälaren har ett starkt sekretesskydd enligt offentlighet- och sekretesslagen³

6.2.5 Rapportering av visselblåsarärende avslut och rapportering enligt styrande dokument
Av styrande dokument framgår att för ett avslutat visselblåsarärende ska en tjänsteanteckning med vidtagna åtgärder upprättas tillsammans med ärendedokumentationen i visselblåsarsystemet. Detta

³ 32 kap. 3 b § offentlighet- och sekretesslagen.

ska sedan diarieföras. Om en anmälan inte bedöms som motiverad att utreda som ett visselblåsarärende överlämnas anmälan till berörd nämnd som avgör om handlingen ska diarieföras och bevaras i enlighet med gällande dokumenthanteringsplan.

På årsbasis ska inkomna anmälningar och vidtagna åtgärder rapporteras till regionstyrelsen och berörd nämnd. Därtill ska information om inkomna anmälningar rapporteras till regiondirektör. Även den person som upprättade anmälan ska erhålla återkoppling. Återkopplingen ska ges inom tre månader och kanaliseras via visselblåsarsystemet.

6.2.6 Avslut och rapportering av aktuell visselblåsaranmälan

Enligt muntlig uppgift avslutades visselblåsaranmälan vid samma möte som granskningsgruppen tog ställningstagandet att anmälan inte var att betrakta som ett visselblåsarärende. Det framgår även av dokumentation från visselblåsarsystemet som visar att återkoppling till visselblåsaren gavs skriftligt vid samma datum, per 2025-12-16. Återkopplingen innehåller en kortfattad summering av informationsskrivelsen från verksamhetsföreträdaren. Vidare uttrycks att det säkerställts att liknande avvikelser inte längre sker. Anmälan bedöms därvid inte vara ett visselblåsarärende. I övrigt framgår ingen ytterligare beskrivning av genomförd bedömningsprocess eller förklaring till bedömningen.

Det har dock visats i granskningen att visselblåsaren för det aktuella ärendet endast fick informationen om att ärendet hade stängts samt att "ärendet hanterades och lämpliga åtgärder vidtogs".

I intervju uppges att regiondirektör informerades om den inkomna anmälan. Detta kan inte verifieras genom något dokumenterat underlag. Vidare framförs att inkomna anmälningar lagras i systemet och att det görs en samlad diarieföring av inkomna anmälningar en gång per år. Vi har inte fått någon klarhet i om den granskade anmälan har diarieförts.

Sammanfattande iakttagelser

Dokumentation visar att anmälan hanterats inom den kravställda tidsgränsen på tre månader, och att bedömningen av anmälan återkopplats till visselblåsaranmälan.

6.2.7 Bedömning

Vår bedömning är att regionstyrelsen **inte** säkerställt att genomförd utredning följt lagstiftning och interna regler och rutiner i genomförd visselblåsarutredning.

Vår bedömning är att regionstyrelsen **inte** säkerställt en objektiv och oberoende utredning.

Enligt vår bedömning har handläggningsprocessen brustit både i förhållande till de krav som anges i propositionen till visselblåsarlagen där det framgår att *verksamhetsutövaren har att säkerställa att de som hanterar de interna rapporteringskanalerna och förfarandena är oberoende och självständiga, opartiskhet och saklighet* samt i förhållande till regionens interna regelverk. Bedömningen av visselblåsaranmälan vilar uteslutande på uppgifter från en verksamhetsföreträdare

med ledande befattning för den visselblåsta verksamheten. Det utgör enligt vår bedömning en risk för en jävssituation som försämrar trovärdigheten, liksom det oberoende och den objektivitet som utredning av en visselblåsaranmälan förutsätter.

Vi har inte kunnat verifiera att granskningsgruppen genomfört någon jävsprövning inom gruppen inför bedömning av ärendet. Samtliga funktioner som enligt regelverket ska ingå i granskningsgruppen har inte heller funnits på plats.

Den utredningsmetod som valts, att vidarebefordra anmälan till högst ansvarig chef för verksamheten som sedermera vidarebefordrade den till ansvarig för berörd verksamhet, är enligt vår bedömning inte förenligt med gällande regelverk, ur flertalet aspekter. Vi bedömer att en visselblåsaranmälan ska handläggas med största konfidentialitet för att bland annat inte röja anmälarens identitet och riskera att uppgifter i anmälan sprids som försvårar en utredning. Genom att uppdraga till den verksamhet som pekas ut i visselblåsaranmälan, att bemöta de påtalade avvikelserna föreligger det en risk för att denna hantering inneburit bristande objektivitet och oberoende. Det finns enligt vår bedömning en uppenbar risk att verksamhetsföreträdaren för anmäld verksamhet vill skydda "sin" verksamhet. Förfarandet kan även ha inneburit risk för att anmälarens identitet skulle kunna röjas.

Vi kan även konstatera att det som dokumenterats i visselblåsarssystemet är den mottagna anmälan samt avslutet av visselblåsaranmälan. Kommunikationsunderlag såsom e-post och anteckningar från möten har inte dokumenterats i systemet. Detta utgör en brist gällande dokumentationen och är inte förenligt med de interna regelverken.

Sammanvägt utgör dessa brister väsentliga avsteg från gällande lagstiftning och interna regelverk, vilket medfört svårigheter att följa ärendets behöriga gång på grund av bristerna i dokumentationen. Avsaknaden av dokumentation har medfört en risk för att i efterhand kunna säkerställa att de åtgärder och bedömningar som är genomförda för den aktuella anmälan har hanterats på ett rättssäkert sätt.

Vi konstaterar att regionens interna styrdokument inte reglerar hur en anmälan ska utredas och bedömas, det vill säga vilka perspektiv som ska belysas, vilka krav som ska vara uppfyllda för att en utredning ska betraktas som opartisk och rättssäker, under vilka tidsramar som en utredning ska slutföras. Dokumenten är därtill daterade.

6.3 BEAKTANDE AV RISKER

6.3.1 Iakttagelser

Den aktuella visselblåsaranmälan pekar ut ett antal risker som potentiella avvikelser i förhållande till regelverk. De risker som belyses är följande:

- Att ordinarie inköpsprocess inte efterlevts
- Att inköpt utrustning inte registrerats i tillbörliga system inom regionen
- Att oegentligheter kan ha förekommit

Riskerna påtalas även i dokumentation som bilagts visselblåsaranmälan, där exempel på de visselblåsta avstegen framgår. I den informationsskrivelse som den ansvariga verksamhetsföreträdaren upprättade som svar på visselblåsaranmälan ges förklaring till de utpekade riskerna. Som redovisats i föregående rapportavsnitt gjorde granskningsgruppen ingen analys av att förklaringen kom från en funktion som ansvarar för den visselblåsta verksamheten. Det gjordes

heller ingen kontroll av att förbättringsåtgärderna, som angivits av den högst ansvariga chefen, vidtagits i realiteten. Någon utredning av uppgifter i anmälan har utöver detta inte genomförts.

6.3.2 Bedömning

Vår bedömning är att utredningen **inte** belyst de risker som uppmärksammats i ärendet på ett tillfredsställande sätt

Vår bedömning är att det, utifrån utredningens genomförande, **finns** behov av ytterligare utredning

Bedömningarna baseras på att allvarliga risker har kommunicerats i visselblåsaranmälan. Dessa risker har visserligen bemötts i informationsskrivelsen men i bedömningen av visselblåsaranmälan har ingen analys gjorts. Inte heller har hänsyn tagits till att förklaring till riskerna endast belysts av en verksamhetsföreträdare som enligt vår bedömning kan uppfattas att inte vara oberoende.

Vi bedömer att de utpekade riskerna är av allvarlig karaktär och att det underlag som inkluderats i visselblåsaranmälan indikerar att avvikelser kan ha begåtts både i förhållande till regionens interna processer, lagstiftningen och dess förarbeten. Vi bedömer därför att det finns behov av att genomföra en oberoende utredning baserat på visselblåsaranmälan för att säkerställa att bedömning av visselblåsaranmälan utgår från sakliga, oberoende och objektiva grunder. De åtgärder som är vidtagna med anledning av den aktuella visselblåsaranmälan är enligt vår bedömning inte tillräckliga med beaktande av uppgifterna i anmälan.

7 SAMLAD BEDÖMNING OCH REKOMMENDATIONER

Azets Revision & Rådgivning har av Region Västerbottens revisorer fått i uppdrag att granska hanteringen av en inkommen visselblåsaranmälan.

Syftet med granskningen har varit att bedöma om regionstyrelsen säkerställt att utredningen av visselblåsaranmälan genomförts på tillfredsställande sätt.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att regionstyrelsen inte säkerställt att utredning genomförts på ett tillfredsställande sätt.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi regionstyrelsen att:

- Säkerställa att interna styrdokument är aktuella och uppdaterade.
- Säkerställa att interna styrdokument följs.
- Se över arbetssätt och metoder, inklusive systemstöd, för att säkerställa en rättssäker och transparent handläggning av visselblåsaranmälningar.
- Säkerställa att sekretesskydd upprätthålls i ärendehandläggning.
- Utvärdera granskningsgruppens oberoende ställning i förhållande till övriga regionen.
- Säkerställa att en oberoende utredning genomförs av den aktuella visselblåsaranmälan där samtliga risker som ingår i anmälan utreds samt snarast vidta de ytterligare åtgärder som bedöms nödvändiga.

Datum som ovan

Azets Revision & Rådgivning AB

Maria Wiksten

Verksamhetsrevisor

Sofie Ernerudh

Verksamhetsrevisor

Veronica Hedlund-Lundgren

Certifierad yrkesrevisor